

**Forskerforbundet:
Oppfatninger om
arbeidstidsregistrering**
Delrapport fra medlemsundersøkelse våren 2009

INNHOLD:

1.	SAMMENDRAG	3
2.	BAKGRUNN	4
3.	DATAMATERIALET	4
4.	TIDSREGISTRERING SOM SELVFØLGE	5
5.	TIDSREGISTRERING, TID TIL FOU OG OVERTIDSBETALING	6
6.	TIDSREGISTRERING SOM ET LØNNSPOLITISK VIRKEMIDDEL	8
7.	LAR AKADEMISK ARBEID SEG TIDSREGISTRERE?	10
8.	REGISTRERINGSRUTINER TILPASSET AKADEMISK VIRKE	12
9.	TIDSREGISTRERING SOM BYRÅKRATISK VERKTØY	14
10.	AKADEMISK FRIHET	16

Delrapport fra medlemsundersøkelse om tid til FoU våren 2009: Oppfatninger om arbeidstidsregistrering

1. SAMMENDRAG

Spørsmålet om registrering av arbeidstiden har vært omstridt i universitets- og høyskolesektoren, særlig blant vitenskapelig ansatte. Det er nylig aktualisert ved at også vitenskapelig ansatte ved universiteter og høyskoler nå er underlagt arbeidsmiljøloven og at Riksrevisjonen forutsetter at arbeidstiden registreres for at det skal kunne utbetales godtgjøring for avtalt overtid. Tidsregistrering kan imidlertid også ses som et virkemiddel for å vise at arbeidsoppgavene er blitt for mange og at tiden til FoU er presset. I forbindelse med vår medlemsundersøkelse om tid til FoU¹, stilte vi derfor avslutningsvis medlemmene noen spørsmål om deres oppfatning av tidsregistrering.

En stor andel av respondentene er skeptiske til tidsregistrering:

- 85 % svarer at de frykter at tidsregistrering blir et byråkratisk verktøy og ikke til den ansattes fordel.
- Nesten samme andel (81 %) svarer at de er skeptisk til om akademisk arbeid lar seg tidsregistrere.
- 60 % vil ikke støtte innføringen av tidsregistrering i dagens situasjon for å sikre en ryddigere arbeidstid, mer tid til FoU og eventuelt overtidsbetaling.
- Bare én tredjedel av respondentene er helt eller delvis enig i påstanden ”Registrering av arbeidstiden burde være en selvfølge for alle statsansatte.”
- Litt over halvparten av respondentene (53 %) er helt eller delvis enig i påstanden ”Jeg er imot all form for tidsregistrering, og mener det er en trussel mot den akademiske friheten.”

Motstanden mot tidsregistrering avtar dersom denne er tilpasset akademisk arbeid og kan brukes som virkemiddel i kampen for bedre lønnsvilkår:

- 68 % av respondentene mener tidsregistrering er greit dersom registreringsrutinene er fleksible og tilpasset normalt akademisk virke.
- Om lag halvparten støtter innføring av tidsregistrering som et lønnspolitisk virkemiddel og forhandlingskort for å synliggjøre reell arbeidstid.

Den største bekymringen synes dermed å være knyttet til om tidsregistreringen kan tilpasses akademisk arbeid og om den ikke vil virke i strid med de vitenskapeliges interesser.

Det er videre en tydelig tendens til at kvinner er mer positive, eller mindre negative om man vil, til tidsregistrering enn menn. Nesten 40 % av kvinnene mener tidsregistrering bør være en selvfølge, bortimot halvparten av kvinnene støtter å bruke tidsregistrering for å synliggjøre arbeidsbelastningen, og et flertall (56 %) støtter å bruke tidsregistrering som lønnspolitisk virkemiddel. Et flertall av kvinnene (55 %) er heller ikke prinsipielt imot tidsregistrering eller mener det er noen trussel mot akademisk frihet. Hele 75 % av kvinnene er positive til innføringen av tidsregistrering om registreringsrutinene er fleksible og tilpasset normalt akademisk virke. Dette kan henge sammen med at kvinner i enda større grad enn menn opplever at tiden til FoU i arbeidstiden er presset (jf. rapporten – notat 4/2009) og at de i mindre grad enn menn ønsker å arbeide mye ut over normal arbeidstid.

Generelt kan vi også si at universitetsansatte er noe mer skeptiske til tidsregistrering enn høyskoleansatte. Når det kommer til stillingsgrupper markerer høgskolelektorene seg som mer positive enn de andre, mens professorene er mest negative (*se de løpende oppstillingene under*). Det er bare marginale forskjeller når det kommer til alder.

¹ Utgitt i Forskerforbundets skriftserie, notat 4/2009

Ansatte ved Høgskolen i Telemark og Høgskolen i Nord-Trøndelag er langt mer positive til tidsregistrering enn gjennomsnittet. Ved Universitetet i Agder og Tromsø er man også tilsynelatende noe mer positive enn landet for øvrig. Mest negative er respondentene fra Universitetet i Oslo og fra høyskolene i Sør-Trøndelag og Østfold. Det er grunn til å tro at dette henger sammen med lokale erfaringer med tidsregistrering.

2. BAKGRUNN

Utgangspunktet for at spørsmål om tidsregistrering er kommet på dagsorden er et brev av 16.02.09 som Kunnskapsdepartementet sendte ut til universitetene og høyskolene, og som bar overskriften "Registrering av overtid ved statlige universiteter og høyskoler". I brevet ble det understreket at Riksrevisjonen hadde påpekt brudd på reglene om dokumentasjon av arbeidstid i forbindelse med overtid. Brevet fra KD skulle derfor klargjøre hvilke juridiske og tekniske krav som stilles med hensyn til overtidsbetaling. Dette innebærer at tidsregistrering er en forutsetning for utbetaling av overtidslønn. Dette vil kunne bety at de som ikke ønsker å registrere arbeidstiden sin, må kunne slippe å gjøre det på annen måte enn gjennom tradisjonelle arbeidsplaner og lignende. Disse vil imidlertid ikke, ifølge Riksrevisjonen og departementet, ha krav på overtidsbetaling.

KD poengterer også at institusjonene innenfor disse rammene selv har ansvaret for egen personalforvaltning og for å finne frem til lokale løsninger tilpasset institusjonens behov. Frist for å få på plass nødvendige løsninger ble satt til utgangen av 2009.

I brevet sies det videre at KD etter å ha drøftet spørsmålet med FAD og Riksrevisjonen, har kommet frem til følgende tidsregistreringsløsninger:

- PC-basert elektronisk løsning der tidspunkt for registrering og endring av registrering kan spores
- Fremmøteprotokoll
- Stemplingsur

Noen høyskoler gjennomfører allerede arbeidstidsregistrering for de vitenskapelige ansatte. Ved de fleste UH-institusjoner finnes det en eller annen form for arbeidstidsregnskap. Ved disse institusjonene registreres ikke reell arbeidstid, men de ansatte fører et regnskap med fastlagt timeuttelling (*faktor*) for undervisning, veiledning og administrasjon og lignende, hvor FoU-arbeid ofte er restkategorien. En slik type registrering er tilsynelatende ikke tilstrekkelig dokumentasjon i forhold til Riksrevisjonens pålegg, men kan eventuelt videreutvikles.

Svarene i denne undersøkelsen viser blant annet at valget av type tidsregistrering vil innvirke på hvor stor motstanden mot dette vil være i fagmiljøene.

3. DATAMATERIALET

Datagrunnlaget for undersøkelsen er en spørreundersøkelse om tid til FoU sendt til alle Forskerforbundets medlemmer ved universiteter og høyskoler ansatt i ordinære (kombinerte) vitenskapelige stillinger. Resultatene er publisert i Forskerforbundets skriftserie som notat 4/2009. Undersøkelsen om tid til FoU ble avsluttet med et spørsmål om tidsregistrering. På delen om tidsregistrering fikk vi inn 2186 svar (1372 menn og 814 kvinner), noe som utgjør omlag 43 % av de spurte. Innenfor hovedstillingskategoriene fordeler respondentene seg på følgende måte: Høgskolelektor (1008) 283, Universitetslektor (1009) 81, Førstelektor (1198) 185, Dosent (1012/1532) 10, Førsteamanuensis (1011) 781, Amanuensis (1010) 19, Professor (1013/1404) 746. For nærmere beskrivelse av datagrunnlaget vises det til notat 4/2009.

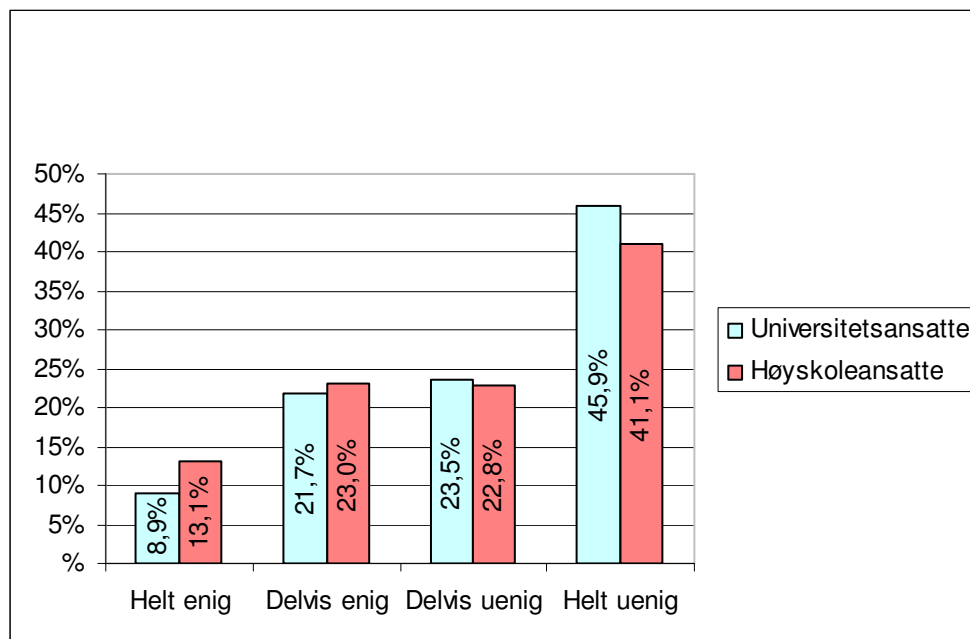
4. TIDSREGISTRERING SOM SELVFØLGE

Mange forskere i instituttsektoren og de fleste i administrative stillinger i staten registrerer arbeidstiden. Dette har ikke vært vanlig for vitenskapelige ansatte ved universiteter og høyskoler. Vi startet likevel med å spørre om dette burde være en selvfølge.

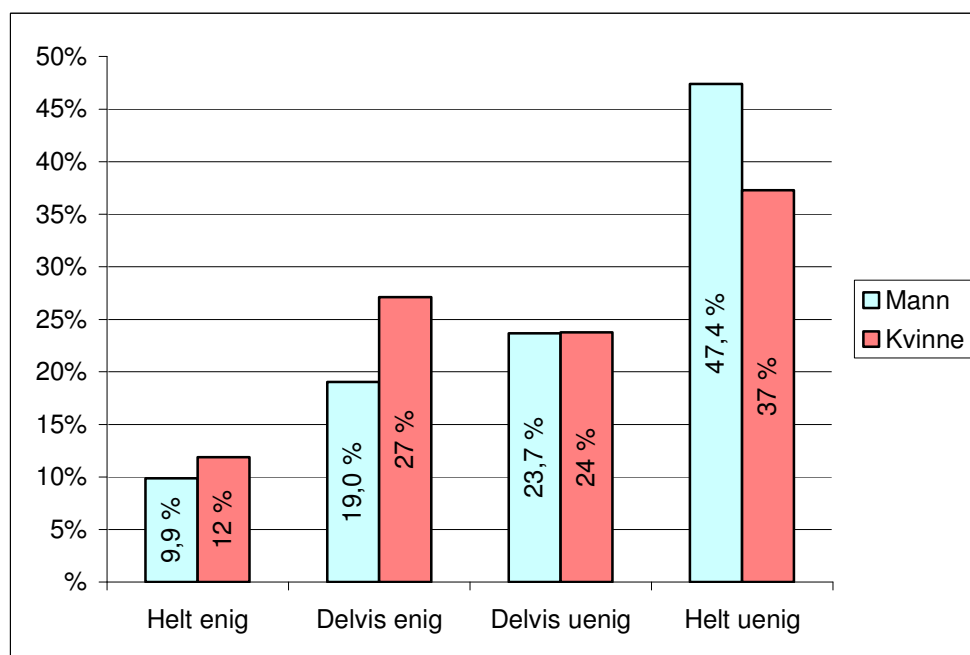
Tabell 1: ”Registrering av arbeidstiden burde være en selvfølge for alle statsansatte”

Alle	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
%	10,6%	22,0%	23,7%	43,6%	100,0%
N	232	481	518	953	2184

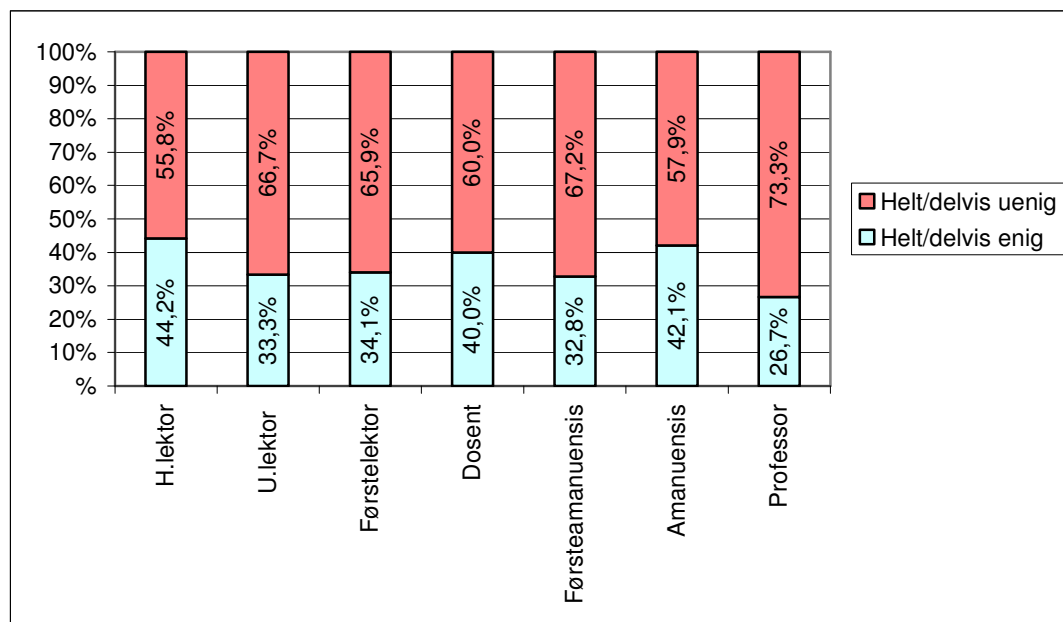
Figur 1: Registrering av arbeidstiden en selvfølge for alle statsansatte; fordelt på institusjonstype

Figur 2: Registrering av arbeidstiden en selvfølge for alle statsansatte; fordelt på kjønn

Figur 3: Registrering av arbeidstiden en selvfølge for alle statsansatte; fordelt på stilling

Det er relativt få av respondentene som faktisk mener at tidsregistrering burde være en selvfølge for alle: kun drøye 10 % er helt enige i det, mens over 45 % er helt uenige i dette. Gitt at det ikke har vært noen kultur for tidsregistrering blant vitenskapelig ansatte, så overrasker ikke tallene, man kunne nesten vente at enda færre ville slutte seg til påstanden. Så mange som 1 av 3 sier seg helt eller delvis enig i at tidsregistrering burde være en selvfølge. Flere kvinner (39 %) mener dette enn menn (29 %), og markant flere høyskolelektorer (44 %) enn professorer (27 %). Universitetsansatte er noe mer skeptisk enn høyskoleansatte.

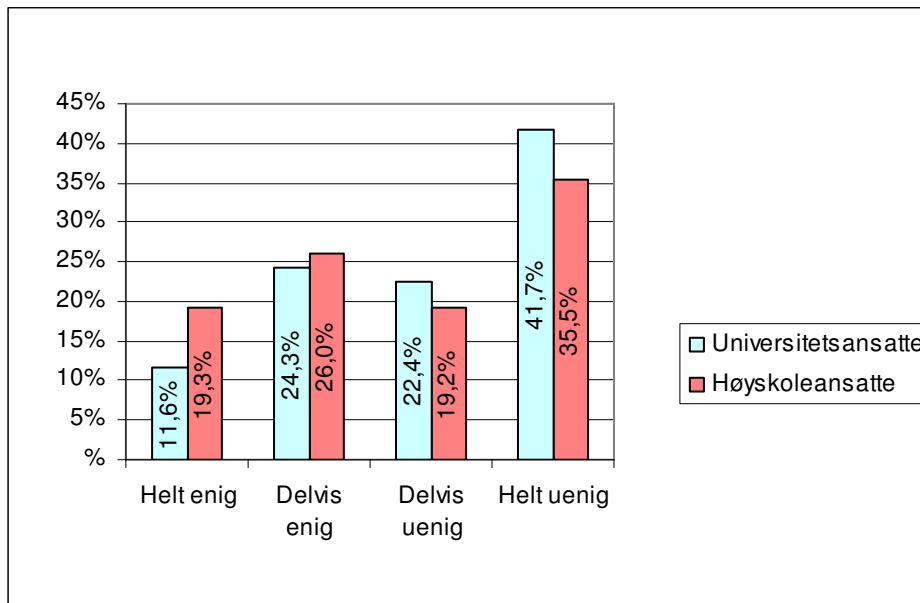
5. TIDSREGISTRERING, TID TIL FOU OG OVERTIDSBETALING

Langt de fleste vitenskapelige ansatte i undersøkelsen klager på manglende tid til FoU innen normal arbeidstid og det rapporteres ofte om problemer med faktorberegninger i arbeidsregnskap og grenseløs arbeidstid. I tillegg kommer det omtalte pålegget om tidsregistrering for å kunne få overtidsbetaling. Vi spurte derfor medlemmene om de ville støtte innføringen av tidsregistrering med tanke på bedre kontroll med arbeidstiden, tid til FoU og eventuell betaling for avtalt overtid.

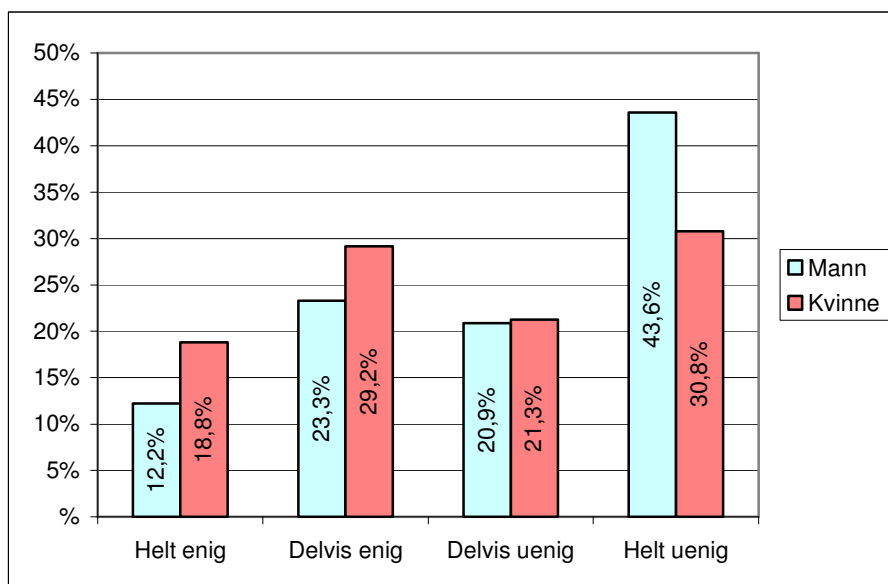
Tabell 2: ”Jeg støtter innføringen av tidsregistrering i dagens situasjon for å sikre en ryddigere arbeidstid, mer tid til FoU og eventuelt overtidsbetaling”

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
%	14,6%	25,5%	21,0%	38,9%	100,0%
N	320	557	459	849	2185

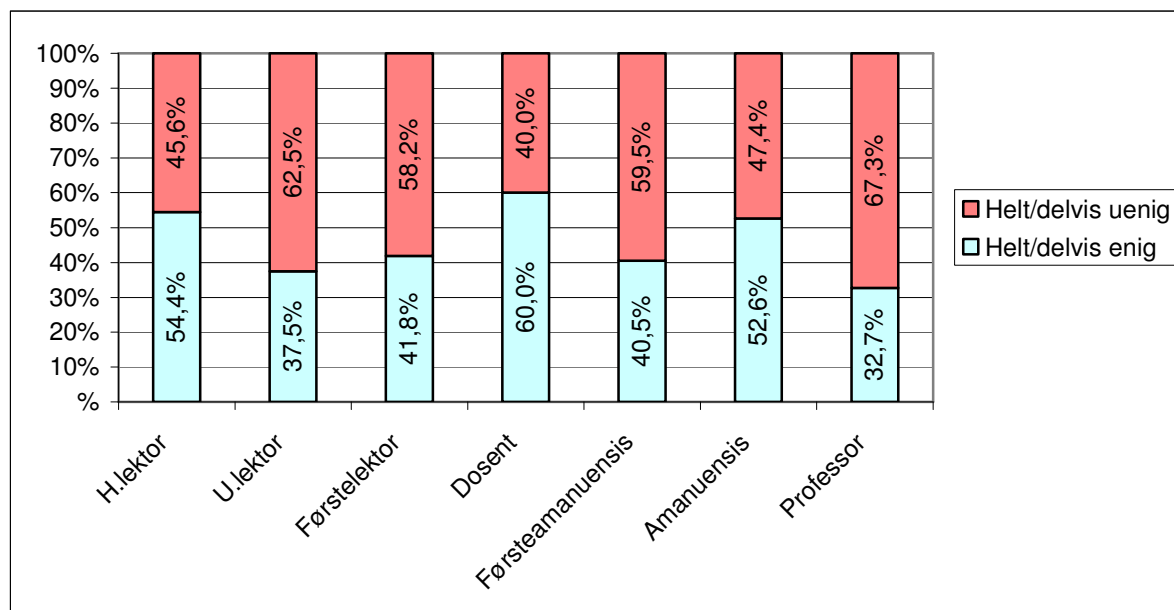
Figur 4: Støtter tidsregistrering for å sikre en ryddigere arbeidstid, mer tid til FoU og overtidsbetaling; fordelt på institusjonstype

Figur 5: Støtter tidsregistrering for å sikre en ryddigere arbeidstid, mer tid til FoU og overtidsbetaling; fordelt på kjønn

Figur 6: Støtter tidsregistrering for å sikre en ryddigere arbeidstid, mer tid til FoU og overtidsbetaling; fordelt på stilling

Et flertall av respondentene (60 %) er negative til å innføre tidsregistrering i dagens situasjon, selv om dette skulle bety bedre kontroll av arbeidstiden og mulig overtidsbetaling. Nesten 40 % stiller seg helt uenig. Man kan også tolke svarene dit hen at mange ikke har tro på at tidsregistrering i dagens situasjon vil bidra til bedre regulering av arbeidstiden eller mer tid til FoU innenfor normalarbeidsdagen.

Kvinner er klart mindre skeptiske enn menn. Om lag halvparten av kvinnene er positive til tidsregistrering under disse forutsetningene, mens bare en tredjedel av mennene er det. Høyskolelektorene er klart mer positive (54 %) enn andre stillingskategorier og merkbart mer positive enn universitetslektorene (38 %). Dette kan ha noe å gjøre med at det i mange høyskolemiljøer er en tradisjon for å utbetale overtidsgodtgjørelse, mens man ved universitetene har mindre tro på institusjonens vilje og evne til dette.

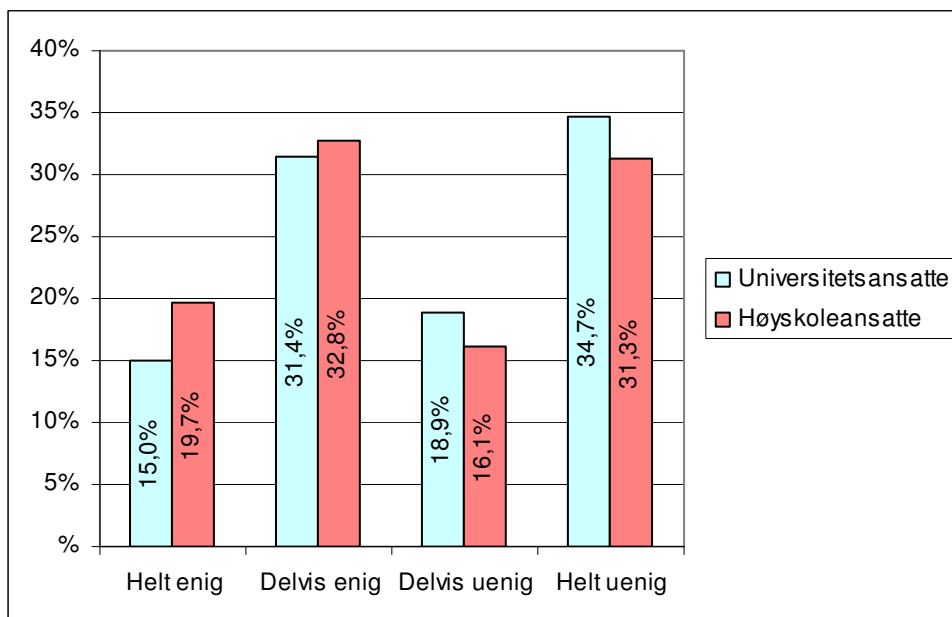
6. TIDSREGISTRERING SOM ET LØNNSPOLITISK VIRKEMIDDEL

I arbeidet med ny lønnsstrategi for Forskerforbundet har man diskutert et spekter av mulige virkemidler, deriblant registrering av reell arbeidstid, for på den måten å synliggjøre det merarbeidet forskere utfører og presse på for at dette må kompenseres. Vi spurte derfor medlemmene om dette var et virkemiddel de ville støtte.

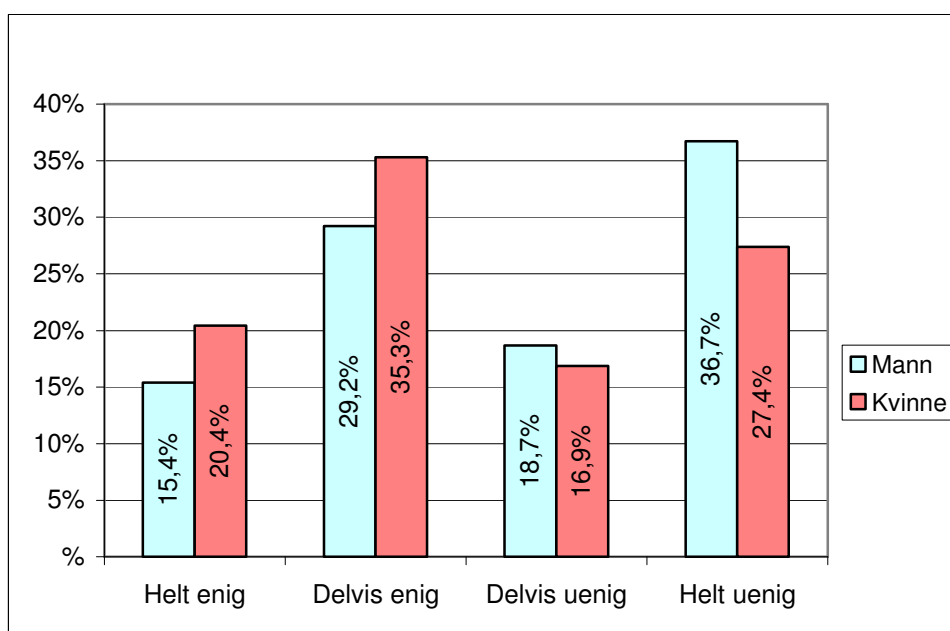
Tabell 3: ”Jeg støtter tidsregistrering som et lønnspolitisk virkemiddel og forhandlingskort for å synliggjøre reell arbeidstid”

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
%	17,3%	31,5%	18,0%	33,3%	100,0%
N	376	686	392	725	2179

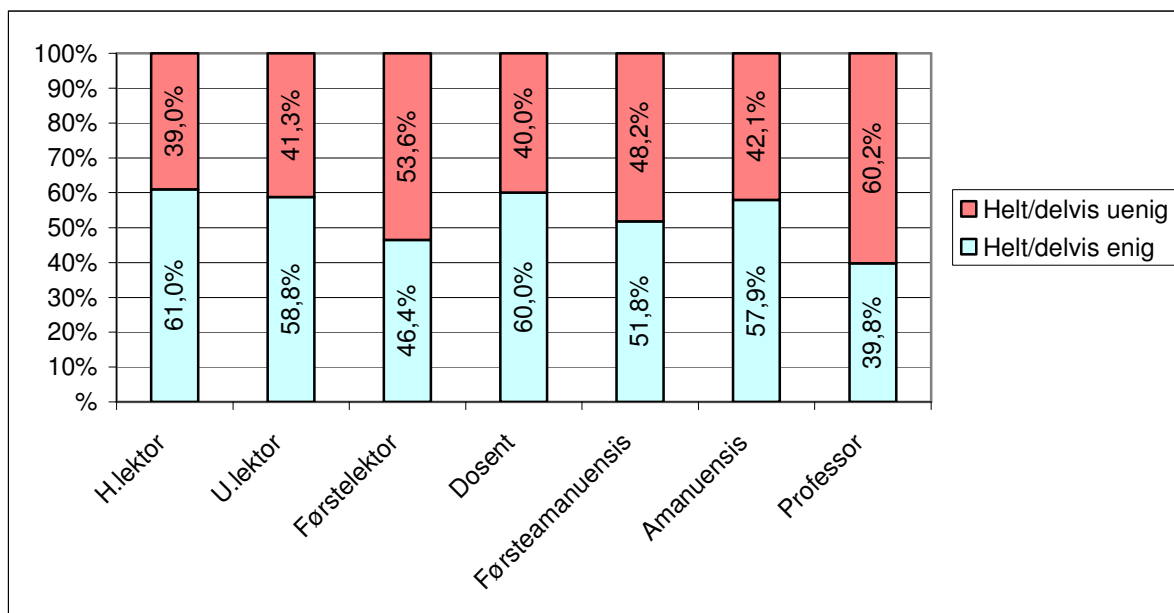
Figur 7: Støtter tidsregistrering som et lønnspolitisk virkemiddel og forhandlingskort for å synliggjøre reell arbeidstid; fordelt på institusjonstype

Figur 8: Støtter tidsregistrering som et lønnspolitisk virkemiddel og forhandlingskort for å synliggjøre reell arbeidstid; fordelt på kjønn

Figur 9: Støtter tidsregistrering som et lønnspolitisk virkemiddel og forhandlingskort for å synliggjøre reell arbeidstid; fordelt på stilling

Respondentene er delt i synet på om tidsregistrering vil være et godt lønnspolitisk virkemiddel, hvor omtrent halvparten samlet sett er positive; likevel slik at tyngden er på delvis enig på positiv side, men helt uenig på negativ side.

Også her er kvinner (56 %) mer åpne for tidsregistrering enn menn (45 %). På stillingsnivå er det bare blant førstelektorene og professorene at flere er negative enn positive til tidsregistrering som lønnspolitisk virkemiddel. Universitetsansatte er samlet sett noe mer skeptisk enn høyskoleansatte.

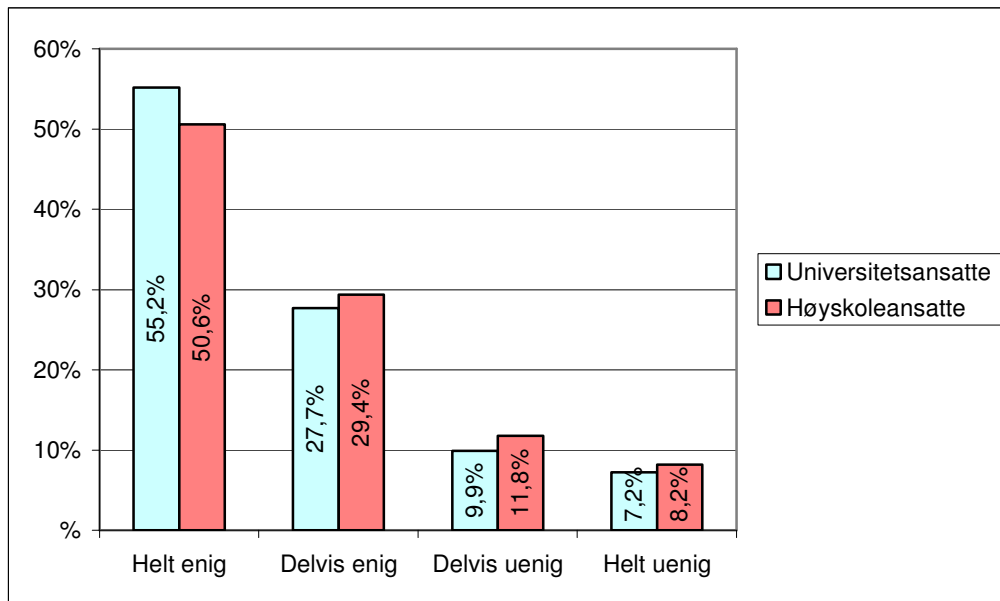
7. LAR AKADEMISK ARBEID SEG TIDSREGISTRERE?

En vanlig reaksjon fra UH-sektoren på tidsregistrering, har vært at karakteren på akademisk arbeid gjør slikt umulig. Man har også vært usikker på hva tidsregistrering konkret vil medføre og mange finner eksempelvis stemplingsur ved egen institusjon lite forenlig med akademisk virke. Vi ba derfor medlemmene om å ta stilling til en påstand om at akademisk arbeid ikke ville la seg tidsregistrere.

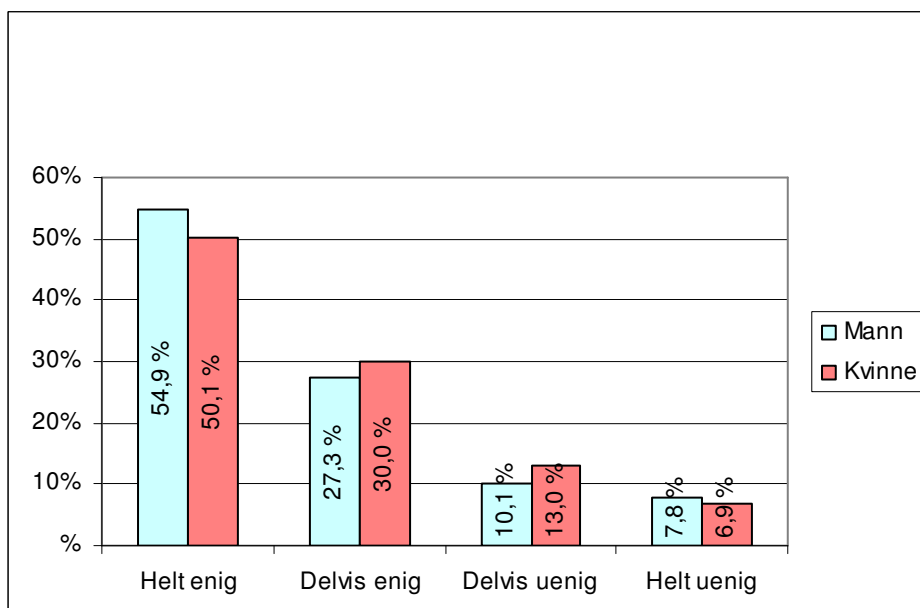
Tabell 4: ”Jeg er skeptisk til om akademisk arbeid lar seg tidsregistrere”

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
%	53,1%	28,3%	11,2%	7,4%	100,0%
N	1163	619	245	163	2190

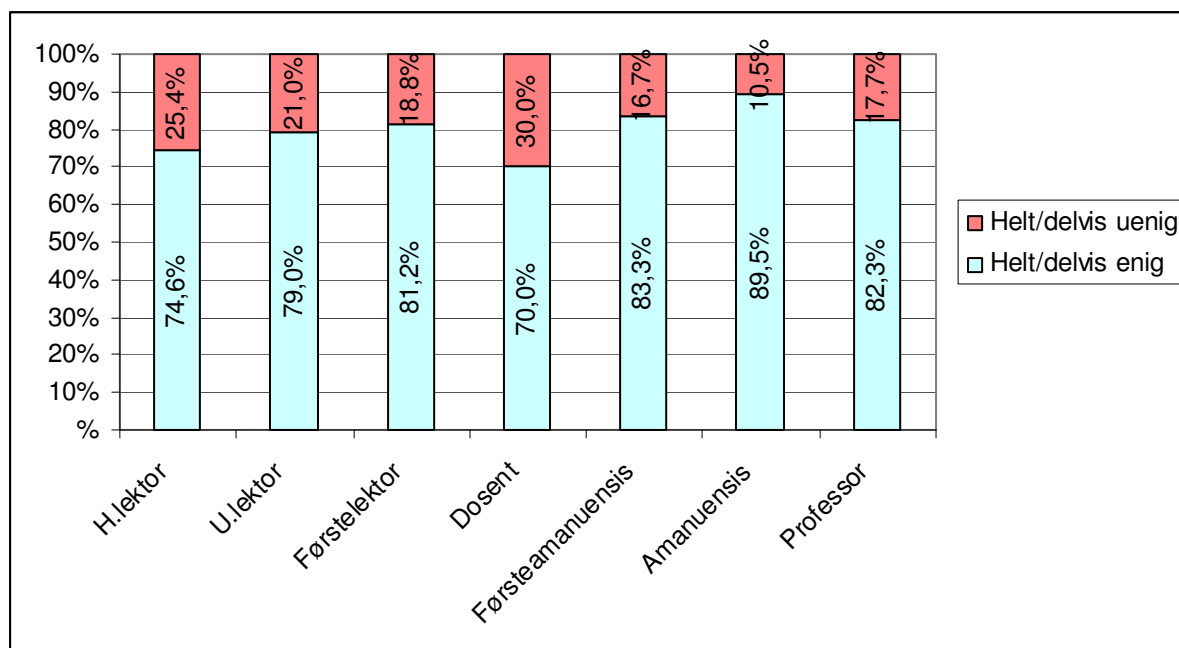
Figur 10: Skeptisk til om akademisk arbeid lar seg tidsregistrere; fordelt på institusjonstype

Figur 11: Skeptisk til om akademisk arbeid lar seg tidsregistrere; fordelt på kjønn

Figur 12: Skeptisk til om akademisk arbeid lar seg tidsregistrere; fordelt på stilling

Omlag 81 % av respondentene gir uttrykk for skepsis til om akademisk virke kan tidsregistreres. Det er ikke store forskjeller verken knyttet til institusjon, kjønn eller stilling. I disse tallene finnes nok både de som er redd for hvordan man håndterer stemplingsur når man er på biblioteket, til de som anser arbeidets karakter så vidt intrikat at tidsregistrering av det er vanskelig.

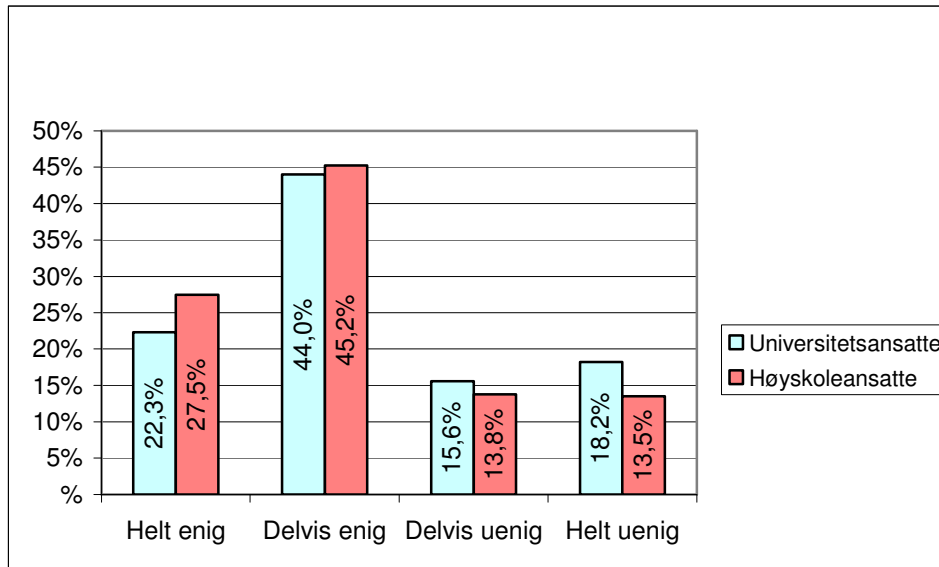
8. REGISTRERINGSRUTINER TILPASSET AKADEMISK VIRKE

I lys av punktet over var vi også interessert i medlemmenes reaksjon på tidsregistrering dersom denne var fleksibel og tilpasset vitenskapelig virke.

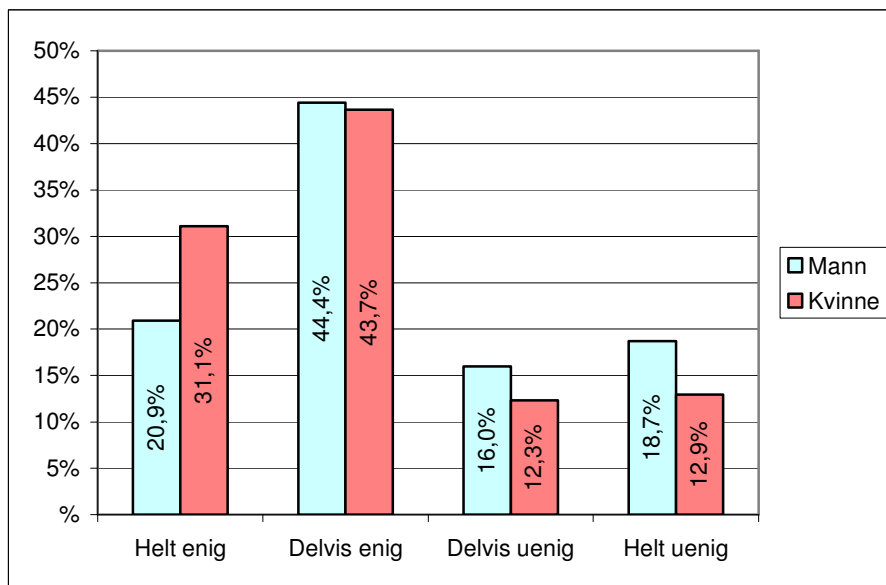
Tabell 5 ”Jeg er bekymret for registreringsrutinene, men om de er fleksible og tilpasset normalt akademisk virke er det OK”

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
%	24,7%	44,1%	14,6%	16,6%	100,0%
N	535	957	317	359	2168

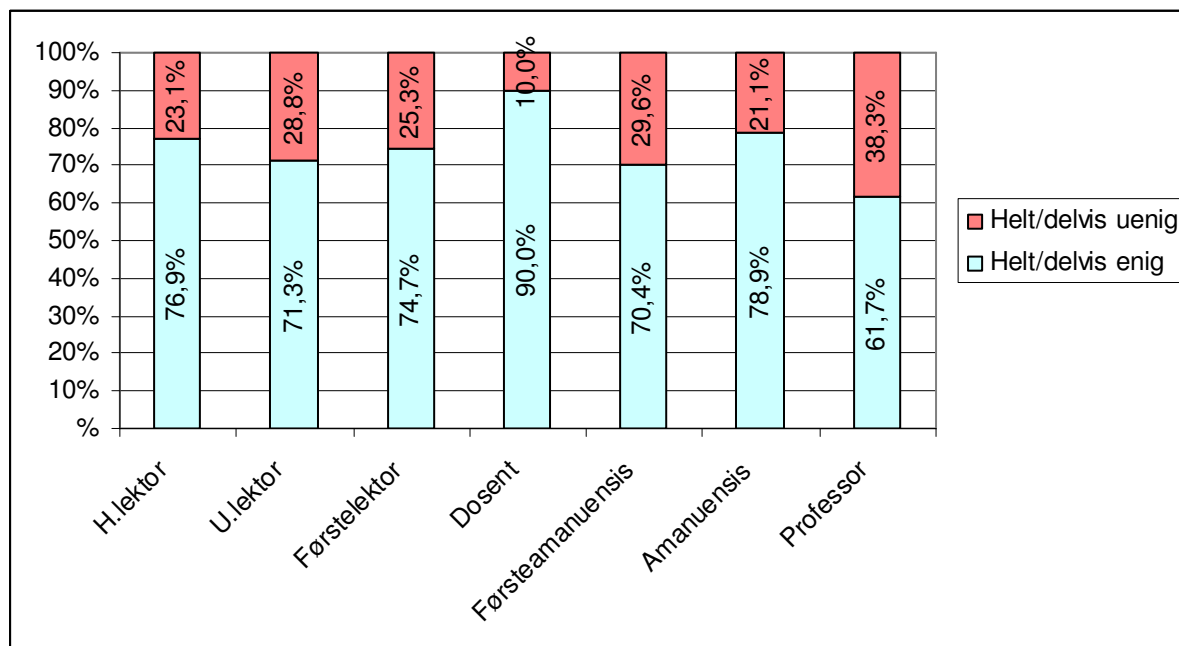
Figur 13: Bekymret for registreringsrutinene, men OK om fleksible og tilpasset normalt akademisk virke; fordelt på institusjonstype

Figur 14: Bekymret for registreringsrutinene, men OK om fleksible og tilpasset normalt akademisk virke; fordelt på kjønn

Figur 15: Bekymret for registreringsrutinene, men OK om fleksible og tilpasset normalt akademisk virke; fordelt på stilling

Et klart flertall av respondentene (69 %) mener tidsregistrering er greit om prosedyrene er tilpasset akademisk virke. Tre av fire kvinner åpner for tidsregistrering under disse forutsetninger, og også her er høyskoleansatte noe mer positive (73 %) enn universitetsansatte (66 %), mens professorene er minst positive (62 %).

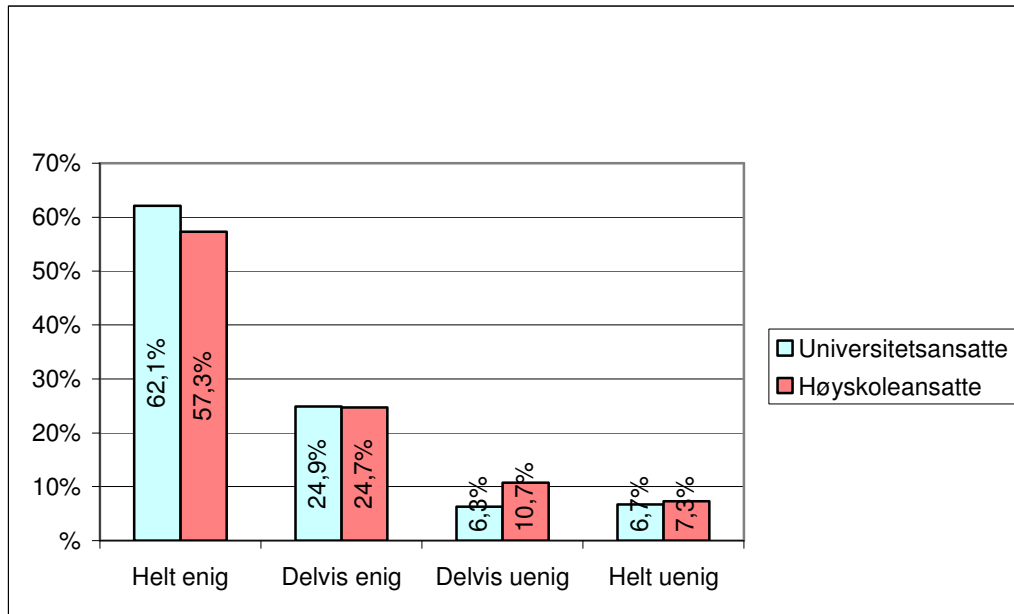
9. TIDSREGISTRERING SOM BYRÅKRATISK VERKTØY

Skepsisen er i utgangspunktet stor når det kommer til registreringsrutinene blant de vitenskapelige, særlig knyttet til om tidsregistrering bare betyr mer kontroll. Vi spurte derfor om man fryktet at tidsregistrering ikke skulle bli til de ansattes fordel.

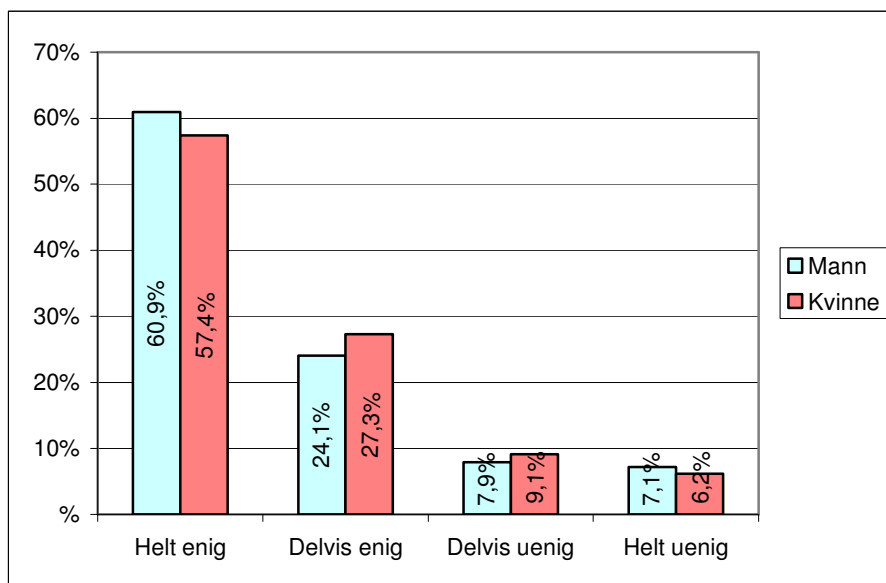
Tabell 6: ”Jeg frykter at tidsregistrering blir et byråkratisk verktøy og ikke til den ansattes fordel”

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
%	59,6%	25,3%	8,3%	6,8%	100,0%
N	1303	552	182	148	2185

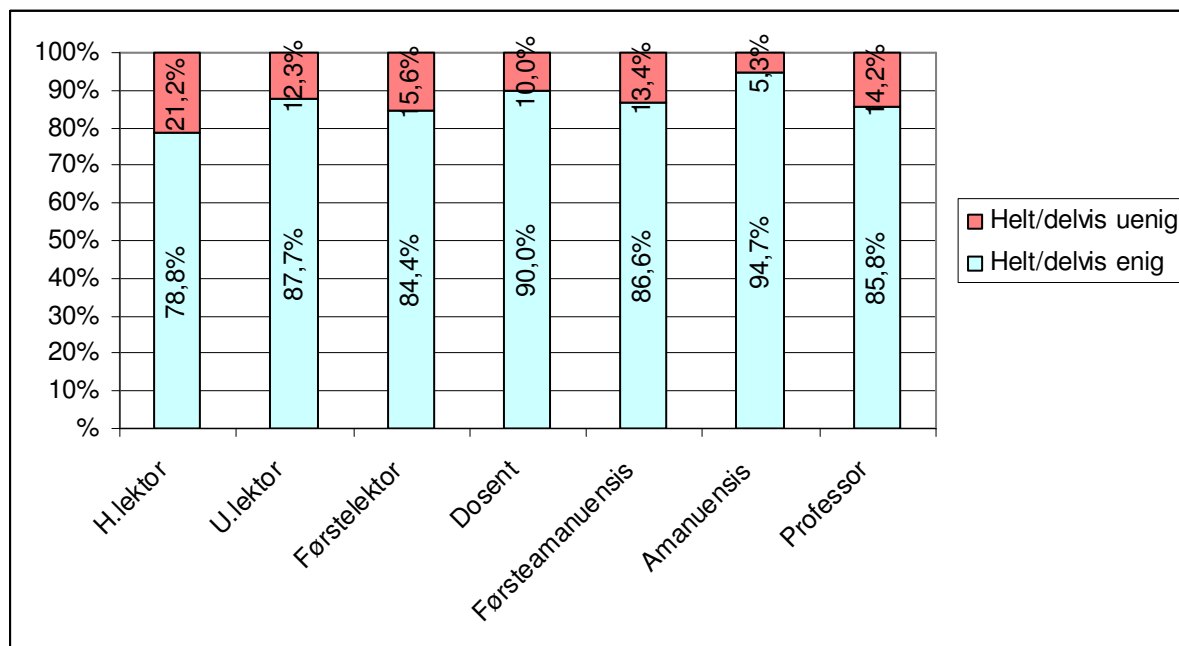
Figur 16: Frykter at tidsregistrering blir et byråkratisk verktøy og ikke til den ansattes fordel; fordelt på institusjonstype

Figur 17: Frykter at tidsregistrering blir et byråkratisk verktøy og ikke til den ansattes fordel; fordelt på kjønn

Figur 18: Frykter at tidsregistrering blir et byråkratisk verktøy og ikke til den ansattes fordel; fordelt på stilling

Frykten for at tidsregistrering ikke vil komme de vitenskapelig ansatte til gode er påtagelig blant alle medlemmene, med relativt små variasjoner både knyttet til kjønn, institusjon og stilling. 85 % av respondentene er helt eller delvis enig i dette. Bak disse tallene kan det skjule seg både en skepsis til om tidsregistrering bare blir nok en tidstjuv, uten fordel for de ansatte, og en bekymring for at ledelsen vil bruke tidsregistrering som et kontrollverktøy med høyere krav til tilstedeværelse osv.

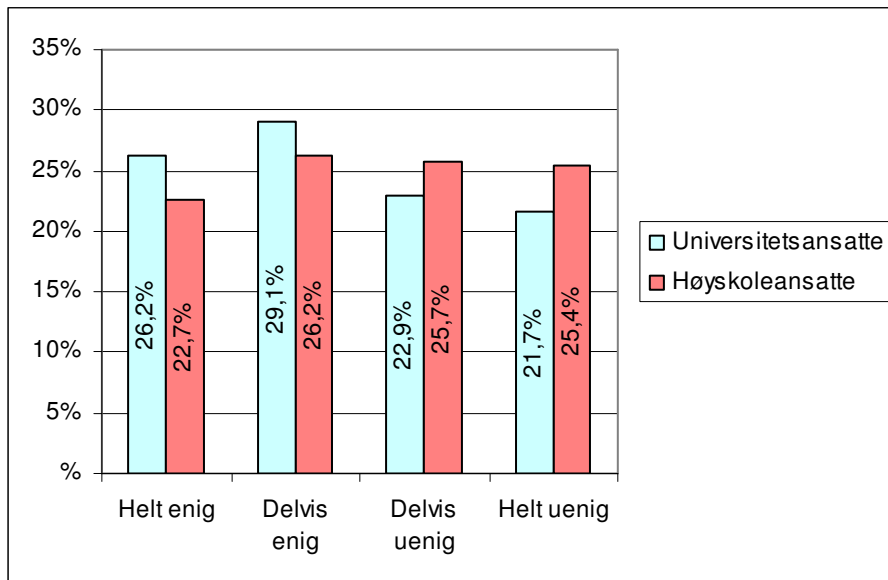
10. AKADEMISK FRIHET

Tidsregistrering settes gjerne også opp mot akademisk frihet. Og en rekke vitenskapelig ansatte har en ryggmarksrefleks imot all form for ekstra registrering og kontroll. Vi lurte følgelig på hvor mange som var imot tidsregistrering uavhengig av form og formål, knyttet til tanker om akademisk frihet.

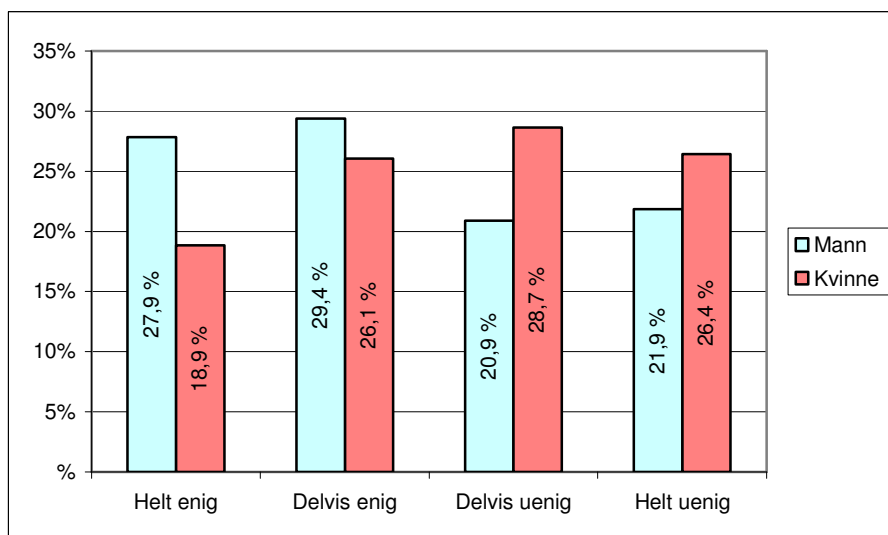
Tabell 7: "Jeg er imot all form for tidsregistrering og mener det er en trussel mot den akademiske friheten"

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
%	24,5%	28,2%	23,8%	23,6%	100,0%
N	533	612	517	512	2174

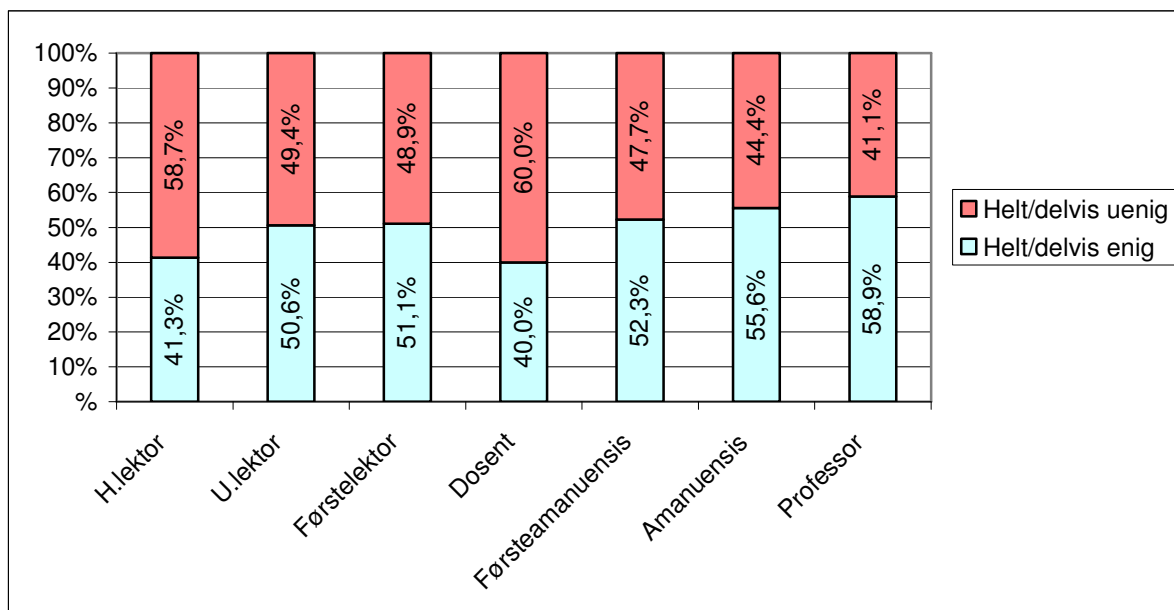
Figur 19: Imot all form for tidsregistrering – en trussel mot akademisk frihet; fordelt på institusjonstype

Figur 20: Imot all form for tidsregistrering – en trussel mot akademisk frihet; fordelt på kjønn

Figur 21: Imot all form for tidsregistrering – en trussel mot akademisk frihet; fordelt på stilling

Et knapt flertall (53 %) stiller seg altså negativt til all form for tidsregistrering, og anser det som en trussel mot akademisk frihet. Kvinner er mindre skeptiske (45 %) enn menn (57 %). Høyskoleansatte er heller ikke fullt så opptatt av den akademiske friheten som universitetsansatte, og også her er professorene mest imot (59 %).